

Vervolg Aandachtspunten voor de gemeente Heemstede bij de uitwerking van beschermd/ beschut wonen van Klankbordgroep WMO, december 2021

Inleiding

De klankbordgroep WMO heeft in mei 2021 de gemeente een aantal aandachtspunten meegegeven voor de uitwerking van de decentralisatie beschermd en beschut wonen. Deze zijn door de gemeente ingebracht in het regionale overleg waarin de decentralisatieopdracht wordt uitgewerkt.

In november 2021 hebben de acht samenwerkende gemeenten een 'Regionaal Kader Opvang, Wonen en Herstel 2023 en verder' uitgebracht met een bijbehorende Verwervingsstrategie. Op 23 november jl. vond een informatieavond plaats over de ontwikkelde visie en regionale plannen, waaraan verscheidene leden van de KBG Heemstede hebben deelgenomen. De gemeente heeft de KBG verzocht op de ontwikkelde visie en bijbehorende plannen te reageren, zo mogelijk uiterlijk 9 december 2021.

Hieronder een aantal opmerkingen van de KBG bij de neergelegde visie, huidige knelpunten in de uitvoering, opdrachten en uitdagingen voor aparte gemeenten en een aantal suggesties die mogelijk kunnen bijdragen aan een succesvolle uitvoering.

De visie

De acht gemeenten die gezamenlijk het regionale kader hebben opgesteld, lijken veel te hebben geïnvesteerd in de samenwerking en treden eensgezind op om de ontwikkelde visie uit te dragen. Dat is toe te juichen vanuit het perspectief van de inwoners. Het vergroot de kans op passende opvang en begeleiding voor personen die daarop aangewezen zijn.

De gemeenten willen minder schotten, ook tussen maatschappelijk opvang en beschermd/ beschut wonen. De vrouwenopvang blijft hier buiten beeld, omdat daarvoor met andere regio's wordt samengewerkt.

De cliënt met zijn / haar ondersteuningsvraag moet centraal staan. Dat betekent dat iedere cliënt een trajectbegeleiding op maat kan volgen en zo 'thuis mogelijk' woont. De begeleiding is gericht op ontwikkeling van zo groot mogelijk zelfredzaamheid en werken aan een toekomstperspectief.

In het nieuwe kader ligt meer nadruk op continuïteit van begeleiding voor cliënten – zorg en ondersteuning moeten de cliënt kunnen volgen – en op het beperken van verhuizingen. In plaats van met vaste arrangementen voor de ondersteuning, willen de gemeenten in de toekomst gaan werken met 'herstelprofielen', die meer flexibiliteit zouden moeten bieden.

De KBG onderschrijft deze uitgangspunten van harte.

Wat is nodig?

- Om een en ander te realiseren, is een **grotere variatie aan woonvormen** nodig, verspreid over gemeenten en woonwijken. Dit kan gaan om een of twee personen in een appartement met eigen voordeur, eventueel enkele appartementen bij elkaar in de buurt in een woonwijk. Essentieel is dat er lokaal goede en passende maatwerkvoorzieningen beschikbaar zijn, voor inloop, dagbesteding, lotgenotencontact, toeleiding naar (zo mogelijk betaald) werk. Daarnaast begeleiding bij het (leren) wonen. Opgeleide ervaringsdeskundigen kunnen een waardevolle rol vervullen, als maatjes en rolmodel, maar ook als ambassadeur om met buurtbewoners in gesprek te gaan over mogelijk bestaande vooroordelen en stigma's.
- Hier ligt een opdracht voor de afzonderlijke gemeenten, dus ook voor Heemstede. De KBG wil bepleiten – voortbouwend op de eerdere aandachtspunten - om **meer te denken vanuit**

een goede ruimtelijke ordening in buurten en wijken, dan vanuit de aanbieders. Waar kunnen zorgsteunpunten/ annex inloopvoorzieningen gerealiseerd worden? Daar omheen kunnen dan kleinschalige woonvoorzieningen gerealiseerd worden, in bestaand vastgoed of in nieuwbouw. Welke aanbieders, maar ook organisaties en ervaringsdeskundigen, kunnen daarin een rol spelen? **Betrek bewoners hier vroegtijdig bij!**

- Rozemarijn in Haarlem Schalkwijk is een voorbeeld van een (beschermde) woonvoorziening waar sprake is van **'omgekeerde integratie'**: bewoners zonder specifieke bagage wonen tussen mensen met een BW indicatie en vervullen zo een rol in het lokale netwerk.
- De ervaring leert dat rond dit soort voorzieningen nogal eens sprake is van **weerstand van omwonenden**. De KBG wil bepleiten hier **proactief** mee om te gaan. Het zou normaal moeten zijn dat in iedere wijk een inloopvoorziening is, voor ouderen die anders vereenzamen en voor mensen met verschillende soorten beperkingen. Het aanbieden van een **cursus 'Mental Health First Aid'** kan een mogelijkheid zijn bewoners in wijken te betrekken, angst, onzekerheid en vooroordelen te verminderen. Ook **ervaringsdeskundige ambassadeurs** kunnen hier een belangrijke rol bij spelen. Plein 1 is een mooi voorbeeld, maar is voor sommige Heemstedenaars ver weg.
- In de verwervingsstrategie is sprake van **'beschermd thuis'**, waar iemand vanuit thuis een beroep kan doen op ondersteuning ook buiten kantooruren. Dit zou een mooie overbrugging kunnen zijn voor mensen die anders naar een volledig beschermde setting zouden moeten verhuizen. Hoe en op welke schaal is dit te organiseren? Waar wel en waar niet? Anderzijds is het voor **jongeren van 21 – 27 met een beperking** belangrijk dat zij op een ogenblik vertrekken uit het ouderlijk huis. Een beschermde of beschutte woonvoorziening in de buurt kan een noodzakelijke tussenstap zijn.
- In de notities is (terecht) veel sprake van de inzet van **opgeleide ervaringsdeskundigen**. Om deze inzet duurzaam mogelijk te maken, moeten de **ervaringsdeskundigen en hun organisaties gekoesterd worden**: bied hun een duidelijk kader en duurzame financiering. Zij moeten een vanzelfsprekend onderdeel worden van het te vormen netwerk rond cliënten en in wijken.
- Een andere belangrijke partij zijn **woningcorporaties**. Zij ontvangen soms klachten over mensen die overlast veroorzaken, maar zij kunnen ook een rol spelen bij oplossingen door contacten te onderhouden met andere partijen in het sociale domein en door mee te denken over nieuwe vormen van opvang en begeleiding.
- Er is sprake van grote ambities, zoals het **verminderen van wachttijden** en het inkopen van **'een dekkend zorgaanbod dat samenwerking stimuleert'** (blz. 9 Kadernotitie). De KBG juicht deze ambities toe, maar constateert dat de uitwerking hoe dit te realiseren, nog ontbreekt.
- In de vorige periode is er **weinig gebeurd wat betreft innovatie en ontwikkelen van nieuwe initiatieven**. De acht gemeenten willen de daarvoor bedoelde gelden nu onderbrengen in een speciaal **'innovatiefonds'** onder toezicht (?) van een nog op te richten **'Gemeenschappelijk Orgaan'**.
- De KBG vraagt zich af, wat precies de opdracht en de bevoegdheden worden van dit Gemeenschappelijk Orgaan. Hoe gaat het zich verhouden tot de afzonderlijke gemeenten? Welke rol krijgt het GO in de inkoop van zorg en ondersteuning? Hoe verhoudt het zich tot knelpunten en klachten in de uitvoering?
- **Preventie** is ook een belangrijk onderdeel in de notities. Preventie is een breed begrip. Behalve 'voorkomen dat een probleem ontstaat' omvat het ook 'voorkomen dat een bestaand probleem verergert'. Een voorbeeld: autisme bij een jongere is een gegeven. Preventie zal erop gericht zijn te voorkomen dat de jongere in kwestie na zijn/ haar schoolperiode in een gat valt, doordat goede trajectbegeleiding niet of te laat op gang komt.

- De KBG pleit voor specifieke en **zorgvuldige aandacht voor overgangsmomenten** (transitiemomenten) – ontslag na een opname, einde van schoolperiode, einde jeugdzorgtraject, verlies van partner of ouder(s), om enkele voorbeelden te noemen. Een **tijdig ingezette 'warme overdracht'** aan het einde van een zorgtraject kan essentieel zijn om een crisis te voorkomen.

Tot slot

- Cliënt centraal en 'zo thuis mogelijk' vereisen niet alleen organisatorische aanpassingen, maar **ook een andere manier van werken**. Tijd en geld voor opleiding worden niet expliciet genoemd, maar zullen wel nodig zijn om de plannen te realiseren.
- In de notities is alleen sprake van mensen die via de centrale toegang van gemeenten beschermd of beschut (gaan) wonen. Mensen met een indicatie voor langdurige zorg (WLZ) op grond van psychische problematiek, vallen onder verantwoordelijkheid van het **zorgkantoor**. Ook deze mensen hebben plekken nodig en passende trajectbegeleiding. Is het zorgkantoor betrokken bij ontwikkelingen die in de regio's gaande zijn? Zo ja, op welke wijze?

Josien Bavinck

Titia Feldmann

Anneke Terwiel